

- جناب آقای مهدیان، مدیر عامل محترم بانک توسعه تعاون؛
- جناب آقای صالح آبادی، مدیر عامل محترم بانک توسعه صادرات ایران؛
- جناب آقای چقازردی، مدیر عامل محترم بانک سپه؛
- جناب آقای افخمی، مدیر عامل محترم بانک صنعت و معدن؛
- جناب آقای خدارحمی، مدیر عامل محترم بانک کشاورزی؛
- جناب آقای رحیمی افارکی، مدیر عامل محترم بانک مسکن؛
- جناب آقای حسین زاده، مدیر عامل محترم بانک ملی ایران؛
- مدیر عامل محترم شرکت دولتی پست بانک؛
- جناب آقای دولت آبادی، مدیر عامل محترم بانک تجارت؛
- جناب آقای سهمانی اصل، مدیر عامل محترم بانک رفاه کارگران؛
- مدیر عامل محترم بانک صادرات ایران؛
- جناب آقای بیگدلی، مدیر عامل محترم بانک ملت؛
- جناب آقای رسول اف، مدیر عامل محترم بانک آینده؛
- جناب آقای بلغوری، مدیر عامل محترم بانک اقتصاد نوین؛
- جناب آقای ابراهیمی، مدیر عامل محترم بانک انصار؛
- جناب آقای پور سعید، مدیر عامل محترم بانک ایران زمین؛
- جناب آقای پرویزیان، مدیر عامل محترم بانک پارسیان؛
- جناب آقای قاسمی، مدیر عامل محترم بانک پاسارگاد؛
- جناب آقای عسکرزاده، مدیر عامل محترم بانک حکمت ایرانیان؛
- جناب آقای عقیلی گرمانی، مدیر عامل محترم بانک خاورمیانه؛
- جناب آقای قربانی، مدیر عامل محترم بانک دی؛
- مدیر عامل محترم بانک سامان؛
- جناب آقای پویان شاد، مدیر عامل محترم بانک سرمایه؛
- جناب آقای پیشرو، مدیر عامل محترم بانک سینا؛
- مدیر عامل محترم بانک شهر؛
- جناب آقای نتاج مدیر عامل محترم بانک قوامین؛
- مدیر عامل محترم بانک کار آفرین؛
- مدیر عامل محترم بانک گردشگری؛

دبیرخانه محترم حسابداران رسمی ایران

شماره: ۹۷ / ۲۰۲۷۸۸

تاریخ: ۱۳۹۷ / ۳ / ۲۸

ساعت: ۱۳۹۷ / ۳ / ۲۸

اربع: ۱۳۹۷ / ۳ / ۲۸

- مدیر عامل محترم بانک کار آفرین؛
- مدیر عامل محترم بانک گردشگری؛
- جناب آقای بنائی، مدیر عامل محترم بانک مشترک ایران - ونزوئلا؛
- جناب آقای حسین زاده، مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت؛
- جناب آقای اکبری، مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران؛
- مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری توسعه؛
- مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی؛
- جناب آقای جواد، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری ملل؛
- جناب آقای نظری، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری نور؛
- جناب آقای نعیمی، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری کاسپین؛

با سلام؛

احتراماً، همان گونه که مستحضرنند؛ یکی از اهداف بنیادین گزارشگری مالی نمایان ساختن جنبه های مختلف توان سودآوری واحد تجاری است. چرا که از جمله مواردی که همواره مورد توجه خاص استفاده کنندگان از صورت های مالی قرار دارد، سود واحد گزارشگر است. لذا صحت محاسبه سود از مهمترین مسایل مطروحه در حسابداری است. در این میان، شناسایی صحیح و درست درآمدها و هزینه ها، تأثیری مستقیم بر صحت محاسبه سود بنگاه اقتصادی خواهد داشت. با این وجود و به رغم اهمیت درآمدها و متعاقباً تعیین عملکرد مالی شرکت، تاکنون پیرامون ماهیت، اندازه گیری، زمان بندی شناسایی و توقف درآمد انواع معاملات و رویدادهای مالی اتفاق نظری بین صاحب نظران حرفه حسابداری به وجود نیامده است. به گونه ای که استاندارد گذاران در وضع استانداردهای مربوط به شناسایی درآمد صرفاً به بیان قالب قواعد و احکام کلی و عام بسنده نموده و ادامه فرایند شناسایی درآمد و یا توقف آن و نیز تطبیق انواع رویدادها با قواعد تعیین شده را موکول به قضاوت حرفه ای حسابداران نموده اند.

بدیهی است در میان بنگاه های اقتصادی موجود در بازارهای مالی، بانک ها و مؤسسات اعتباری از آن حیث که عملکرد آن ها تأثیر قابل ملاحظه ای بر وضعیت کلان اقتصاد کشور دارد، واجد اهمیت ویژه ای است. به تناسب اهمیت جایگاه و عملکرد مؤسسات مذکور، شیوه حسابداری و نحوه ثبت و ضبط رویدادهای مالی آن ها و به طور خاص ثبت و ضبط درآمدهای ناشی از فعالیت های آن مؤسسات، از حساسیت ویژه ای برخوردار است. این مهم در کشورمان که عملیات بانکداری آن بر قانون عملیات بانکی بدون ربا استوار است، از اهمیت افزونتری برخوردار می باشد. چه آن که، در نظام بانکداری

فقدان نظریه‌های حسابداری خاص و منحصر به بانکداری اسلامی، موجب گردیده که مباحث حسابداری بانکی مؤسسات اعتباری در بانکداری اسلامی در مقایسه با بانکداری متعارف دچار پیچیدگی‌های خاص خود باشد. از دیگر موضوعات اساسی و با اهمیت در خصوص شناخت درآمد و هزینه، زمان شناسایی و ثبت درآمدها و هزینه‌ها است. بر همین اساس و به موجب اصول و استانداردهای حسابداری بر مبنای روش تعهدی، شناسایی درآمد منوط به تحقق معیارهای اساسی ذیل می‌باشد:

❖ جریان منافع اقتصادی مرتبط با قرارداد، به درون واحد تجاری محتمل باشد.

❖ مبلغ درآمد عملیاتی را بتوان به گونه‌ای اتکاپذیر اندازه‌گیری نمود.

چنانچه مستحضرنند، معیارهای تبیین شده براساس استانداردهای کیفی بوده و لاجرم مستلزم اعمال قضاوت حرفه‌ای حسابداران در مراحل مختلف شناسایی درآمد و به ویژه مرحله توقف شناسایی درآمد و شناسایی مجدد آن است که خود موجبات اعمال سلايق گوناگون در این خصوص را فراهم می‌آورد. گرچه با توجه به حاکم بودن اصل احتیاط در حسابداری، بکارگیری قضاوت حرفه‌ای در شناسایی درآمد تا حدود بسیاری قابل اتکاء است اما کماکان خلاء معیارهای کمی محسوس بوده و می‌تواند دستاویزی برای مدیریت سود، هموارسازی سود، انتقال درآمدهای آتی به سال جاری و بالعکس، شناسایی سودهای موهوم و نهایتاً آرایه اطلاعات غیر واقعی به ذی‌نفعان و گمراه نمودن آن‌ها از عملکرد واقعی مؤسسات اعتباری شود. بدیهی است در چنین شرایطی، رویدادهای مالی و اثرات آن در دفاتر مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باید به گونه‌ای ثبت و ضبط شود که از یک سو الزامات مقرر در استانداردهای حسابداری و از سویی دیگر الزامات مترتب بر شرع مقدس اسلام را ملحوظ‌نظر قرار دهد. بر همین اساس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مستند به اختیارات مقرر در بند (ج) ماده (۳۳) «قانون پولی و بانکی کشور» مصوب سال ۱۳۵۱ و اصلاحات بعدی آن و نیز ماده (۸۶) آیین‌نامه نحوه تأسیس و اداره مؤسسات اعتباری غیردولتی موضوع مصوبه جلسه مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۸ هیأت محترم وزیران و با هدف هدف؛ تدقیق در اعمال قضاوت حرفه‌ای، ایجاد رویه واحد حسابداری در ثبت انواع درآمدهای حاصله مؤسسات اعتباری، امکان و بهبود قابلیت مقایسه ارقام مندرج در سرفصل حساب‌های مرتبط در مؤسسات اعتباری مختلف، انعکاس تصویری صحیح و واقعی از عملکرد مالی مؤسسات اعتباری، ارتقای شفافیت مالی، جلوگیری از شناسایی و توزیع سودهای موهوم و انطباق هرچه بیشتر نحوه عمل شناسایی درآمد در مؤسسات اعتباری با ماهیت بانکداری اسلامی و نیز استانداردهای حسابداری، دستورالعمل جامعی را تحت عنوان «دستورالعمل شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری» درخصوص زمان و نحوه شناسایی، زمان توقف و نیز شناسایی مجدد انواع درآمدهای حاصل در مؤسسات اعتباری تدوین نمود که دستورالعمل مذکور پس از طرح در یک‌هزار و دویست و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۳/۰۱ شورای محترم پول و اعتبار، به شرح پیوست به تصویب آن شورا رسید. از اهم ویژگی‌های دستورالعمل مذکور می‌توان به مواردی به شرح ذیل اشاره نمود:

۲) اتخاذ رویکردی فرآیندمحور در خصوص ضوابط پیشنهادی شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری جهت تبیین هر چه بیشتر مفاد

آن؛

۳) تدوین سازوکارهای زمان شناسایی درآمد تسهیلات اعطایی به تفکیک عقود اسلامی؛

۴) پیش‌بینی سازوکارهای تعیین میزان درآمد تسهیلات اعطایی حسب مورد؛

۵) پیش‌بینی سازوکارهای شناسایی درآمدهای حاصل از ارائه خدمات بانکی از قبیل اعتبارات اسنادی، ضمانت‌نامه‌ها و ...

۶) درج احکام مرتبط با تعدیل شناسایی درآمد انواع تسهیلات، تعهدات و خدمات بانکی؛

۷) تشریح سازوکارهای شناسایی درآمد مطالبات غیرجاری؛

۸) تبیین فرآیند توقف شناسایی درآمد مطالبات غیرجاری؛

۹) اتخاذ رویکرد مبتنی بر نوع وثایق مأخوذه در خصوص زمان ادامه یا توقف شناسایی درآمد مطالبات غیرجاری؛

۱۰) الزام مؤسسه اعتباری به ایجاد سازوکارهای لازم جهت اجرای دستورالعمل شناسایی درآمد از قبیل ایجاد سامانه اطلاعاتی

وثایق و تضامین مرتبط با تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجاد شده؛

۱۱) پیش‌بینی سازوکارهای لازم جهت شناسایی مجدد درآمد مطالبات غیرجاری؛

۱۲) پیش‌بینی سازوکارهای لازم جهت شناسایی درآمد تسهیلات امهالی؛

۱۳) تدوین ضوابط ناظر بر شناسایی درآمد در بازپرداخت تسهیلات زودتر از موعد؛

۱۴) پیش‌بینی نحوه شناسایی درآمد قراردادهای تسهیلاتی فسخ شده؛

۱۵) الزام مؤسسه اعتباری به رعایت تمامی ضوابط و مقررات ذی‌ربط از جمله استانداردهای حسابداری؛

۱۶) تعیین مصادیق نهادهای مشمول رعایت ضوابط ناظر بر دستورالعمل شناسایی درآمد.

در خاتمه ضمن ایفاد نسخه‌ای از «دستورالعمل شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری» و اعلام این که مقرر شده «بانک‌ها و مؤسسات اعتباری صورت‌های مالی مربوط به سال ۱۳۹۷ و بعد از آن را بر مبنای دستورالعمل مذکور تنظیم نمایند»، خواهشمند است دستور فرمایند تمهیدات و زیرساخت‌های اطلاعاتی مورد نیاز به منظور اجرای دستورالعمل یاد شده فراهم شده و مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذیربط در آن مؤسسه اعتباری ابلاغ گردیده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. ۳۷۸۴۵۵۸/حف

مدیریت کل مقررات مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

رونوشت:

جامعه حسابداران رسمی ایران ، جناب آقای علوی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار.